

Persbericht

PB13-011
14 februari 2013
9.30 uur

Economie verder gekrompen

- **Economie krimpt in vierde kwartaal 0,2 procent t.o.v. kwartaal eerder**
- **Ten opzichte van een jaar eerder:**
 - **is de teruggang van de economie 0,9 procent;**
 - **is de uitvoer 3,2 procent hoger;**
 - **zijn de investeringen 5,2 procent lager;**
 - **ligt de consumptie van huishoudens 2,3 procent lager;**
 - **en zijn er 93 duizend banen minder.**

Volgens de eerste raming van het CBS is de economie in het vierde kwartaal van 2012 met 0,2 procent gekrompen ten opzichte van een kwartaal eerder. In het derde kwartaal kromp de economie met 1,0 procent ten opzichte van het tweede kwartaal. Volgens de gangbare definitie bevindt de economie zich met deze twee opeenvolgende kwartalen van krimp in een recessie. De recessie valt binnen een periode van laagconjunctuur die in het tweede kwartaal van 2011 begon, met een aantal kwartalen van krimp. Ten opzichte van het vierde kwartaal van 2011 kromp de economie met 0,9 procent. Het aantal werkdagen was in het vierde kwartaal van 2012 even hoog als een jaar eerder.

Uitvoer blijft groeien

De uitvoer is in het vierde kwartaal met 3,2 procent gegroeid ten opzichte van een jaar eerder. Vooral de wederuitvoer droeg hier aan bij, met een stijging van 8,8 procent. De uitvoer van in Nederland geproduceerde goederen groeide licht, na een krimp in het derde kwartaal. De uitvoer van deze producten is voor de Nederlandse economie lucratiever dan de wederuitvoer. Met name de uitvoer van aardgas, aardolieproducten en chemische producten was in het vierde kwartaal flink hoger.

Minder investeringen

De investeringen in vaste activa zijn in het vierde kwartaal met 5,2 procent gekrompen ten opzichte van een jaar eerder. Op vrijwel alle fronten liepen de investeringen terug. Vooral in woningen en grond-, weg- en waterbouwkundige werken is minder geïnvesteerd, maar ook in machines en installaties. In computers is daarentegen meer geïnvesteerd. De investeringen in vervoersmiddelen bleven op het niveau van een jaar eerder.

Consumptie verder gedaald

Huishoudens hebben in het vierde kwartaal 2,3 procent minder besteed dan een jaar eerder. De consumptie door huishoudens krimpt daarmee al bijna twee jaar. De teruggang in het vierde kwartaal is groter dan die in de voorafgaande kwartalen. In het vierde kwartaal is er over vrijwel de hele linie minder geconsumeerd. Huishoudens kochten ruim 9 procent minder duurzame goederen. Vooral aan auto's en meubelen gaven ze minder uit.

De consumptie door de overheid was 1,1 procent hoger dan een jaar eerder. Met name de uitgaven aan sociale uitkeringen stegen. De uitgaven aan het openbaar bestuur lagen in het vierde kwartaal op hetzelfde niveau als een jaar eerder, na lichte dalingen in de voorafgaande kwartalen.

Sterke groei chemische en farmaceutische industrie

De krimp van de bouw heeft zich ook in het vierde kwartaal voortgezet, met een daling van 9,0 procent. De productie van de industrie bleef op hetzelfde niveau als een jaar eerder. Dit is vooral toe te schrijven aan de chemische en farmaceutische industrie. Deze groeide fors, terwijl de overige onderdelen van de industrie kampten met productieverlies. Ook de delfstoffenwinning kende een behoorlijke groei, door een verhoogde afzet van aardgas aan het buitenland en in mindere mate aan Nederlandse consumenten. De commerciële dienstverlening kromp met 1,2 procent.

Aantal banen op niveau 2007

Het aantal banen van werknemers daalde in het vierde kwartaal met 18 duizend ten opzichte van een kwartaal eerder. Ten opzichte van een jaar eerder waren er 93 duizend banen minder. Dit is een daling van 1,2 procent. In alle bedrijfstakken daalde of stagneerde het aantal banen in het vierde kwartaal. In het derde kwartaal van 2012 was er in een aantal bedrijfstakken nog lichte groei. Gemiddeld over heel 2012 waren er 63 duizend banen minder dan in 2011. Het aantal banen is hiermee gedaald tot het niveau van 2007.

Krimp van 0,9 procent over heel 2012

Over heel 2012 kromp de economie met 0,9 procent ten opzichte van een jaar eerder. De consumptie door huishoudens was 1,4 procent lager, de investeringen krompen met 4,7 procent. De consumptie door de overheid groeide met 0,7 procent, de uitvoer met 3,1 procent. In 2011 groeide de economie nog met 1,0 procent. Belangrijkste verschil met 2012 was dat de investeringen in 2011 nog toenamen.

Technische toelichting

Achtergrondinformatie over de ramingen

Er worden van de economische groei en de banenontwikkeling in een kwartaal meerdere ramingen samengesteld. De eerste raming wordt uiterlijk 45 dagen na afloop van een kwartaal gepubliceerd. De cijfers van de eerste raming kunnen wijzigen op grond van nieuwe statistische broninformatie die nadien beschikbaar komt. In de tweede raming die uiterlijk 90 dagen na afloop van een kwartaal wordt gepubliceerd, is deze nieuwe en meer uitgebreide statistische informatie verwerkt. Op dat moment komen bovendien meer detailgegevens beschikbaar. Bij de afsluiting van het vierde kwartaal komt tevens de eerste raming van het jaar gereed. Bij de tweede raming van het vierde kwartaal worden de eerste drie kwartalen opnieuw vastgesteld.

Ook nadien kunnen de cijfers nog worden aangepast. De kwartaalgegevens worden namelijk eenmaal per jaar in juli geijkt aan de jaarcijfers van de nationale rekeningen, die volgens een vaste cyclus van drie opeenvolgende ramingen (voorlopige raming, nader voorlopige raming en definitieve raming) worden geraamd, dan wel herzien. Ook hier is sprake van steeds betere en meer gedetailleerde statistische informatie op basis waarvan de ramingen worden verrijkt.

Om de bijstellingen in de opeenvolgende ramingen van de economische groei en de banenontwikkeling zo gering mogelijk te houden werkt het CBS voortdurend aan een verbetering van de kwaliteit van de bronstatistieken die ten grondslag liggen aan de genoemde ramingen en aan de gehanteerde methodieken bij de nationale rekeningen. Meer informatie hierover en de algemene overzichten en achtergronden van de bijstellingen zijn te vinden op de website van het CBS onder de themapagina macro-economie/methoden/bijstellingen.

Werkgelegenheid

In dit persbericht wordt ook een eerste raming van het aantal banen van werknemers in het kwartaal gepubliceerd, waarbij een onderverdeling gemaakt wordt naar bedrijfstakken. Zelfstandigen blijven hier buiten beschouwing. De tweede raming van de werkgelegenheid, met daarbij een raming van de beloning van werknemers, wordt tegelijkertijd met de tweede raming van de economische groei gepubliceerd.

Seizoen- en werkdagecorrigeerde gegevens

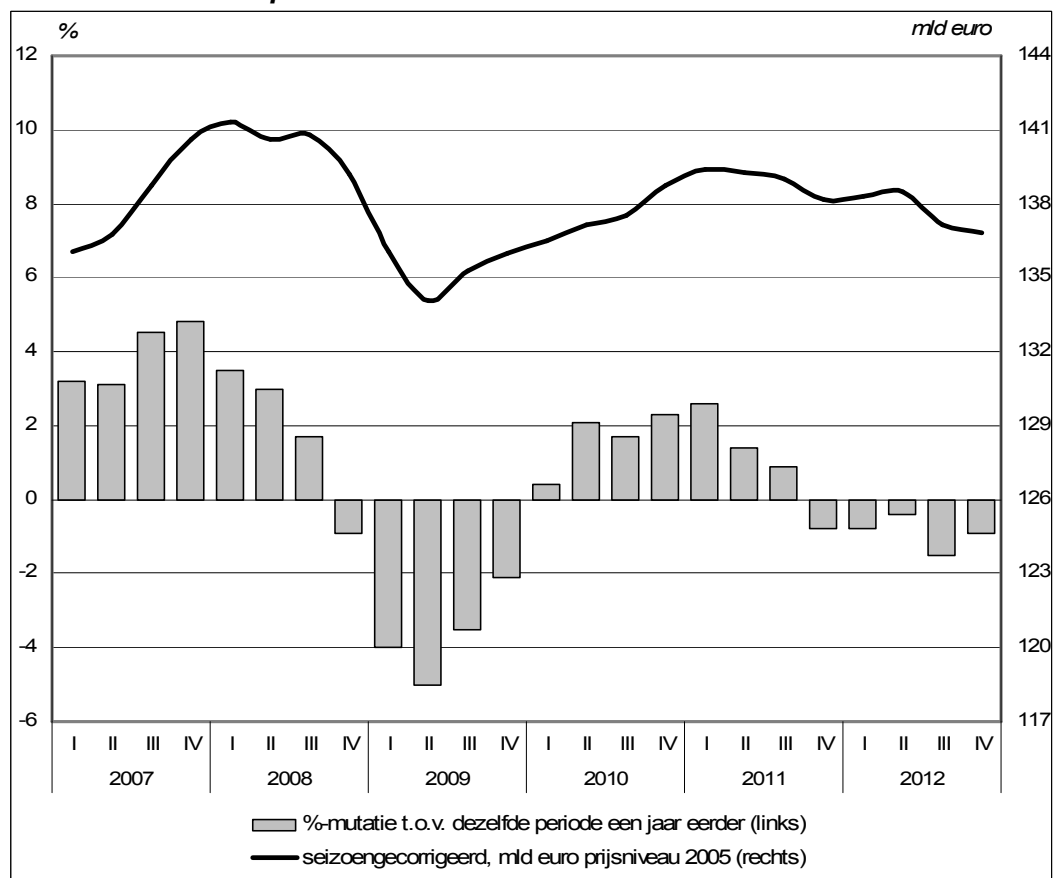
Normale praktijk is dat mutaties worden berekend ten opzichte van het vergelijkbare kwartaal van het voorafgaande jaar. Dit is de gerealiseerde economische groei. Op StatLine wordt daarnaast een mutatie ten opzichte van het voorafgaande jaar gegeven die gecorrigeerd is voor een eventueel verschil in werkdagen. Voor elke werkdag extra ligt de groei namelijk 0,2 à 0,3 procentpunt hoger.

Om een zo goed mogelijk beeld te geven van de conjuncturele stand van zaken wordt de groei voor enkele variabelen zoals het bbp en het aantal banen ook ten opzichte van het voorgaande kwartaal berekend. Hierbij wordt standaard gecorrigeerd voor seizoen- en werkdageffecten. Bij het uitkomen van nieuwe kwartaalcijfers wordt deze seizoen- en werkdagcorrectie steeds opnieuw doorgerekend. Dit leidt doorgaans tot geringe bijstellingen van eerder geraamde cijfers, maar incidenteel tot meer substantiële bijstellingen.

Aanvullende informatie

Aanvullende informatie over de ontwikkelingen binnen de Nederlandse economie in het vierde kwartaal van 2012 is te vinden op de website van het CBS en is bereikbaar via de links bij het persbericht (html-versie). De tweede raming van de economische groei voor het vierde kwartaal van 2012 verschijnt op vrijdag 29 maart 2013.

Bruto binnenlands product: volume

Bron: CBS

Tabel 1: Bruto binnenlands product (marktprijzen)

	Waarde		Volumemutatie t.o.v.		Voorgaande periode ^{1) #}
			Zelfde periode vorig jaar	Werkdaggecorrigeerd	
	<i>mld euro</i>	<i>%</i>	Oorspronkelijk		
2009	573,2		-3,7	.	.
2010	588,7		1,6	.	.
2011	602,0		1,0	.	.
2012	601,1		-0,9	.	.
2009-I	143,8		-4,0	-4,0	-2,2
II	143,8		-5,0	-4,7	-1,5
III	137,4		-3,5	-3,5	0,9
IV	148,3		-2,1	-2,4	0,5
2010-I	143,7		0,4	0,4	0,4
II	148,7		2,1	2,1	0,5
III	142,1		1,7	1,7	0,3
IV	154,3		2,3	2,1	0,9
2011-I	149,4		2,6	2,4	0,5
II	152,2		1,4	1,4	-0,1
III	145,0		0,9	0,9	-0,2
IV	155,4		-0,8	-0,4	-0,6
2012-I	149,7		-0,8	-1,0	0,1
II	152,9		-0,4	-0,4	0,2
III	143,2		-1,5	-1,2	-1,0
IV	155,2		-0,9	-0,9	-0,2

1) Gecorrigeerd voor seizoeninvloeden en werkdageffecten.

#) Deze cijfers zijn bijgesteld, achtergrondinformatie staat in de technische toelichting.

Bron: CBS

Tabel 2: Goederen- en dienstentotalen

	2011	2012	2012			
			I	II	III	IV
	<i>volumemutatie in % t.o.v. een jaar eerder</i>					
Consumptieve bestedingen	-0,6	-0,6	-0,1	-0,8	-0,6	-1,0
w.v. door huishoudens	-1,0	-1,4	-0,7	-1,3	-1,4	-2,3
door de overheid	0,1	0,7	0,9	0,1	0,7	1,1
Investeringen in vaste activa	5,7	-4,7	-5,2	-3,1	-5,7	-5,2
Veranderingen voorraden 1)	0,7	0,7	0,4	0,8	0,7	0,9
Nationale bestedingen	0,5	-1,5	-1,9	-1,2	-1,3	-1,5
Uitvoer goederen en diensten	3,9	3,1	2,6	4,4	2,1	3,2
Invoer goederen en diensten	3,6	2,8	1,6	3,9	2,6	3,2
Bruto binnenlands product	1,0	-0,9	-0,8	-0,4	-1,5	-0,9

1) Waarde van verandering voorraden uitgedrukt als percentage van het bbp.

Bron: CBS

Tabel 3: Toegevoegde waarde van producenten (bruto, basisprijzen)

	2011	2012	2012			
			I	II	III	IV
<i>volumemutatie in % t.o.v. een jaar eerder</i>						
Goederenproducenten	1,3	-1,9	-2,8	-0,9	-3,0	-1,0
Landbouw, bosbouw en visserij	1,6	-0,6	2,1	-1,5	0,6	-2,9
Industrie en energie	0,3	-0,2	-1,0	1,3	-2,3	1,1
w.o. Industrie	3,5	-0,5	-0,3	-0,3	-1,3	0,0
Delfstoffenwinning	-7,6	0,6	-3,5	9,1	-7,1	4,9
Bouwnijverheid	4,5	-8,6	-10,4	-7,8	-7,1	-9,0
Commerciële dienstverlening	1,1	-0,7	0,1	-0,5	-1,3	-1,2
w.o. Handel, vervoer en horeca	2,8	-1,0	-0,2	-1,0	-1,6	-1,3
Zakelijke dienstverlening	-0,1	-1,0	-1,0	-0,4	-0,5	-1,9
Overheid en zorg	1,3	1,1	1,4	1,0	1,1	1,0
Cultuur, recreatie, overige diensten	-0,4	-0,6	-0,6	-0,9	-0,6	-0,2

Bron: CBS**Tabel 4: Banen van werknemers**

	Aantal banen oorspronkelijk	Verandering t.o.v. zelfde periode vorig jaar	Aantal banen seizoen- gecorrigeerd #	Verandering t.o.v. voorgaande periode #
	X 1000	mutaties in %	x 1000	mutaties in %
2009	7905	-0,8		
2010	7861	-0,6		
2011	7904	0,6		
2012	7841	-0,8		
2009-I	7907	0,2	7978	0,0
II	7937	-0,7	7910	-0,9
III	7909	-1,4	7867	-0,5
IV	7867	-1,4	7867	0,0
2010-I	7767	-1,8	7836	-0,4
II	7887	-0,6	7857	0,3
III	7909	0,0	7870	0,2
IV	7879	0,2	7878	0,1
2011-I	7823	0,7	7896	0,2
II	7941	0,7	7908	0,2
III	7946	0,5	7907	0,0
IV	7907	0,4	7904	0,0
2012-I	7797	-0,3	7872	-0,4
II	7888	-0,7	7854	-0,2
III	7864	-1,0	7828	-0,3
IV	7814	-1,2	7810	-0,2

#) Deze cijfers zijn bijgesteld, achtergrondinformatie staat in de technische toelichting.

Bron: CBS

Tabel 5. Banen van werknemers naar economische activiteit

	2011		2012		
	IV	I	II	III	IV
	<i>x 1000</i>				
Landbouw, bosbouw en visserij	101	98	105	116	101
Industrie en energie	871	871	871	861	857
Bouwnijverheid	368	361	359	355	349
Handel, vervoer en horeca	2025	2004	2030	2037	2022
Informatie en communicatie	243	240	241	241	243
Financiële dienstverlening	262	258	258	255	254
Verhuur en handel van onroerend goed	69	67	68	63	66
Zakelijke dienstverlening	1304	1244	1291	1313	1283
Openbaar bestuur en overheidsdiensten	523	523	520	511	512
Onderwijs	505	507	506	484	496
Gezondheids- en welzijnszorg	1363	1360	1369	1364	1363
Cultuur, recreatie, overige diensten	273	265	269	264	266
Totaal	7907	7797	7888	7864	7814

Absolute mutaties t.o.v. dezelfde periode
van het voorgaande jaar

Landbouw, bosbouw en visserij	-2	-1	-3	-4	0
Industrie en energie	-2	-8	-9	-12	-14
Bouwnijverheid	-7	-9	-13	-17	-19
Handel, vervoer en horeca	31	20	8	1	-3
Informatie en communicatie	4	2	2	1	0
Financiële dienstverlening	-4	-6	-7	-8	-8
Verhuur en handel van onroerend goed	-1	-1	-1	-3	-3
Zakelijke dienstverlening	5	-7	-10	-16	-21
Openbaar bestuur en overheidsdiensten	-14	-17	-15	-13	-11
Onderwijs	-5	-9	-8	-9	-9
Gezondheids- en welzijnszorg	29	15	9	5	0
Cultuur, recreatie, overige diensten	-7	-4	-5	-7	-7
Totaal	28	-26	-53	-82	-93

Bron: CBS